

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	—	—	—	—	—	8 kor
Félévre	—	—	—	—	—	4 „
Negyedévre	—	—	—	—	—	2 „

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Mi és ők.

Mi úgy csináltuk: adtunk Ausztriának egyszerre 30,000 drb. elsőrendű marhát, adtunk ezenkívül havonként az eddigi 4 ezer marha helyett 6 ezret, 12000 sertést, 90 és fél vagon szalonnát és kolbászt. Nagytételyben eddig 10,000 sertést hizlaltunk neki, ezt a számot is fölemeltük 30 ezerre. A zsír kilóját megkapta 7 és fél koronában, mi fizetünk háromszor annyit érte. Szóval: adtunk neki mindent, hogy éhen ne haljon, elhuzzuk a falatot a szánktól, odaadtuk neki fél- és harmadárban s mi megvesszük önmagunktól ugyanazt háromszor árban, csak hogy neki jusson, ő ne szenvedjen rövidséget. S ő mit csinál? Ide adja a rongyait, iparcikkeit képtelen áron. Egy gallérvédő, amit béke idejében 3 koronáért vesztegettek, ma 55 koronáért büszkélkedik az Andrássyút kirakataiban. Egy karika cérna 20 fillér volt békében, most 20—22 koronát is adtak érte az utolsó napokban. S végig meheztünk az iparcikkék valamennyiét, mindenik hallatlan karriért tett meg az árfolyamok létráján. Már a XVIII. század német költője Nicolai megmondta, mikor 1781-ben itt járt nálunk, hogy Ausztria kizsákmányol minket. Ezt a zsákmányolást folytatja évszázak óta. Belőlünk él. Ha mi egy szép napon lezárunk a sorompóinkat, s más piacról szereznék be szükségleteinket, nem tudná elhelyezni készítményeit sehol a kontinensen. Egy év alatt Európa legkoldusabb államává rongyolódunk, akinek jótékony célú hangversenyekből kellene föntartania magát.

A mi parlamentünk nem szól bele soha az osztrák belső ügyekbe. Hagyjuk, hogy kedveskedjenek egymással. Nem jött étvágyunk soha Haliésra vagy Galiciára; nem követelünk területeket tőle. Náluk napirenden vannak a cseh pimaszkodások. Nincs ülés, hogy ne követelnék a „tót” vármegyéket, sőt ma már szemérmetlen nyíltsággal a magyarországi délszláv népek felszabadítását is hangoztatják. Felszabadítás! Hiszen csak bár jönnek már egyszer azok a felszabadítók! Csak bár egyszer jönnének már a tót vármegyék után, hadd állhatnánk velük szemben úgy kardosan és muskétásan! Milyen virágzó szalámi gyárakat teremtenék mi északon és délen! Mi ugyan nem vesszük nagyon tragikusan, ha Korosec, Stanek, Soukup, s még néhány szépnevű tagja a monarchia legdicsőbb nép-

nek agyarkodik ellenünk az osztrák parlamentben. De, hogy ott ül az osztrák miniszterelnök, s ott gubbasztanak az osztrák politika vezető emberei, végig hallgatják a kirohanásokat, szöbba is állanak velük, de egyiknek sincs szava mellettünk s a pimaszkodás ellen, ez már gondolkodóba ejt. Hja, látszik, hogy van enniválójuk; adtunk nekik marhát, sertést, zsirt 7 és fél koroáért, most már zavartalanul marhat mindenki minket. De meg is jegyzzük ezt magunknak. Majd előáll még Weisskirchner, fog ő még vérkönyveket sírni a bécsi özvegyek, árvák és szegények élelmi hiánya miatt, de a mi puha szívünk nem fog reagálni. Lehet, hogy Stanek s a többiek is mea culpáznak még, ha majd kiürülnek a csürök s korgás és koplalás fenyegeti a cseh virtus legfőbb szervét: a gyomrot, de mi nem nyitjuk meg füleinket a bűnbánat hangjaira. Mert most gavallér módon csináltuk: húst adtunk a kutyának, hogy ugasson, de nem leszünk mindig gavalléri hangulatban. Hogy le fognak majd lohadni a cseh és délszláv álmok! És aztán majd a háború után is csinálunk valamit. Majd akkor lesz szavunk Szvatopluk generációjához. Hiszen a nemes cseh nemzet is itt helyezte és helyezi el nálunk cérnáját, posztóit, csimolyait s minden rongyát búsás árk mellett. Majd rendezünk mi is egy kis farsangi hadjáratot ellenük. A világháború megokosított egy kicsit minket is. Tudjuk ám, hogyan lehet megszorogtatni egy kicsit a cseh szíveket. Lebunkózzunk minden kereskedőt, aki cseh portékát mer rendelni és árulni. Lesz ám aztán sírás és jajgatás! Úgy el fogják tagadni a tót s a délszláv atyafiságot, mint amilyen hősi lélekkel megtagadták a háborúban a zászlónak tartozó hűséget, s úgy elhallgatnak a tót vármegyékkel, mint a világháborúban aratott dicsőségükkel.

A papság ellátása.

Sopron megye köriratot intézett a vármegyékhez az alsó papság ellátásának rendezésére s a kath. autonomia sürgetése ügyében. A vármegyék mindenütt hozzájárultak az átirathoz. Udvarhely megyében Pál István apát-plebánus szólalt fel az átirat mellett. Beszédjének közérdekű részét itt adjuk:

A papi állás jelentőségét nem kell fejtegetni, a papság munkálkodásáról és a

papság ellátásáról, egyszóval a papság állapotáról nem szükséges beszélni azok előtt, akik között a papság él és munkálkodik.

A papi állás jelentősége az egész országban többé-kevésbé egyforma, de a papság ellátása nagyon különböző. Nálunk róm. katolikusoknál az erdélyi részekben körülbelül 150 olyan lelkesítő állás van, amelyeknek évi jövedelme 1600 koronában van megállapítva és sok, amelyekben ennél nem sokkal több. A kápláni állás 1000 korona. Igaz, hogy ehhez most újabban jön még az ötéves szolgálati korpótlék. Kell-e mondani, hogy ez nem arányos a papi állással, a papság tanultságát és munkásságát tekintve?

Szó sincs róla, hogy ezzel a helyzettel a papság meg volna elégedve, de panaszát nem vitte ki a nyilvánosságra; tőr, aki másokat is tünni tanít, türelemre int, mert hiszen látta és látja, hogy az ország nehéz helyzetben van; a zajongás, a láрма nem is talál az ő állásához. De akik között él, azok észrevették, megtalálták az ő állapotát és munkába vették azon segíteni.

A megindult mozgalom a papság mostani helyzetén kíván segíteni a háborús időben, és rendezni kívánja az ellátást állandó jelleggel. A segítség most sietős és lehetséges is, és hisszük is, hogy az nem is marad el. Az állapotoknak állandó jelleggel való rendezése azonban nagy munka, és hosszas munka lesz.

A papi állásnak az felelne meg, hogy a papot a hívei lássák el, természetesen az ő állásának megfelelő tisztességgel, mint ahogy az az ősidőkben volt. De amikor az állam kénytelen a híveket mint polgárokat egész a végkimerültség megadóztatni, akkor ezektől a hívektől az egyházi személyzet megfelelő ellátására is önkéntes adományozást kívánni lehetetlen. Nincs más mód, mint hogy erről a közszükségletről is a közállodalom gondoskodjék.

Idevonatkozólag azonban nagyon komoly aggodalom merülhet fel. Ijeszthet az az aggodalom nagyon is, hogy vajon nem kell-e tartani, félni attól, hogy ezen állami segítség nem fogja-e a papság függetlenségét veszélyeztetni, hogy a papság nem fog-e az időszertint kormányoktól függő helyzetbe kerülni, ami még akkor is veszedelmes, ha a kormány hazafias, jószellemű, hátha még hazafiatlan, rossz szellemű találna lenni? Kétségtelen, hogy ha az állam bele is bocsátkozik az állapotok

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

rendezésébe, javításokba, mondjuk, hogy talán az 1848. évi XX. t. c. 3.§-ának végrehajtásaképp, amit az Eszterházy kormány megígért, ezt az egyházi hatóságok ébersége mellett úgy fogja tenni, hogy a papság erkölcsi függetlensége veszélyeztetve ne legyen. De természetesen a papság se vétsen a hazafiság ellen, mert hazafiatlan papnak itt helye nem lehet, annak a magyar állam nem adhat semmit. Az okos, bölcs belátás kétségkívül megtalálja az útát és módot arra, hogy az ügy úgy nyerjen elfintézést, hogy sem az egyház, sem az állami érdekek sérelmet ne szenvedjenek, sőt mindakettőnek javára váljék.

Sopron megye köriratában a természetbeli járandóságoknak rendezéséről is szó van. Ez a kepe, aminek megváltása iránt évek óta foly a tárgyalás az államkormányánál, amitől megszabadítani székely népközpont igazán áldás volna, úgy természetesen, hogy a papságnak adandó kárpótlás az idő szükségletei szerint koronkint revideálás alá vételessék, mint általában a papság megállapított illetményei mindenkor revízió alá vételessen és megfelelően arányosan rendeztessenek, amikor a köztisztviselők illetményei revízió-illetve rendezés alá vétetnek.

Ha a mozgalom sikerrel járna, a papság életére igen áldásos kihatással lenne. Fontos közérdekek kívánják, hogy a nép között szolgálatot teljesítő papságnak állása úgy legyen megállapítva, hogy a vagyonban, gazdagságban ugyan nem bővelkedve, dúslakodva, de mégis a napi élethez gondjaitól szabadon és minden hatalmi és társadalmi nyomástól függetlenül végezhesse az ő feladatát, teljesíthesse vallásos és hazafias kötelességeit. Erre mindenkor szükség van, de nagy szükség lehet az ezután következő világban, amelyről nem tudjuk, hogy milyen lesz, de a forrongásból olyan alakulat állhat elő, amelyben a független papság szolgálatára igen nagy szükség lehet és akkor megnyugvással gondolhat mindenki arra a körültekintő bölcs gondolkodásra, amelyvel a papság állapota megállapított.

A Státus évi jelentése.

Egész fokos könyvet tesz ki Státusunknak ez évi jelentése, mely két év történetét s adatait foglalja össze s részletes képet közöl Státusunknak nemcsak a vagyon állapotáról, de egész belső életéről is. Az idő rövidsége miatt nem foglalkozhatunk a nagy lelkiismeretességgel kidolgozott jelentéssel, csak éppen néhány összefoglaló adatát rögzítjük meg valamint a státusgyűlés elé kerülő fontosabb javaslatokat.

A jelentés adatai szerint az erdélyi válságalapból egyházi építkezésekre fordítottak 1916-ban 226,277 K.-t, 1917-ben 113,261 K.-t. Nagyobb alapítványt tettek: Kovács György csikszeredai lakós 6000 koronás családi alapítványt létesített. Pap Tamás nyárádköszvényesi plebánus pedig 8000 kor. ösztöndíj alapítványt. — A Fogarasy Mihály-féle alap 1916. végén árfolyam szerint számítva, az értékpapirokat: 3 millió 738 ezer 340 korona. — A hét gimnáziumnak volt az 1915—16. iskolai évben 2316 nyilvános, és 243 magántanulója; már az 1916—17. iskolai évben a nyilvános tanulók száma leszállt 1695-re,

a magántanulóké 227-re, az apadás: 621. Ez az oláh invázióknak s a menekülésnek az eredménye. — Nyolc énevelőben és internátusban összesen 625 tanuló részeseült ingyen ellátásban. Ezek közül 21 egyetemi hallgató, 604 gimn. tanuló. A 7 gimn. vagyona az alapítványokkal együtt 3 millió 983 ezer 188 kor. — Fontosabb javaslatok, mik a státusgyűlés elé kerülnek: a Státus alkalmazottjainak drágasági és családi pótlékáról, aztán br. Szentkereszthy alelnök indítványa a Státus birtokainak jövedelmezőbbé tételéről. Br. Szentkereszthy a radnóti birtok eladását tartja legcélszerűbbnek, mert amíg a házi kezelésnél a bevétel az erdészettel együtt 84.000 koronát mutat, vagyis 5100 holdat véve alapul, holdankint 16 koronát, addig a legkedvezőbb bérarányt 200 ezer korona, vagyis holdankint 39 korona. Ezzel szemben a Mikes Ármán gróf 7 millió koronás ajánlatának elfogadása esetén, a 7 milliónak 5%-os kamatát véve, a jövedelem 350 ezer korona, vagyis holdankint 70 korona. Bármennyire kedvezőnek látszik is az indítvány, a pénz értékének ingadozó és megbízhatatlan volta miatt aligha fogja a státusgyűlés hozzájárulását megnyerni. — A Státus vagyonának kimutató táblázatából megtudjuk, hogy az egyes uradalmak vagyoni értéke az 1916. év végén a következő: A kolozsmonostori uradalomé: 4 millió 552,208 K., a váralmásié: 2 millió 265,847 K., a radnótié: 3 millió 894,797 K.; az alsóbajomié: 1 millió 444,237 K. Összesen vagyoni érték: 12 millió 157,089 korona.

Nyugdíjas papjaink

Senki el nem vitathatja, hogy szegény nyugdíjasaink vannak a legszomorúbb helyzetben. Azokon a magasrangú nyugdíjasokon kívül, akiknek járuléka a háborús időknek is megfelel, a többieknek az élete igazán szomorú tengődés. Mert azt csak senki sem nevezheti megélhetési bázisnak, ha valakinek 6—800 korona évi nyugdíjból kell uszkálnia az élet vizein a mai időkben. S ezek között a tengődő lelkék között élnek nyugdíjas papjaink is. Az a nyugdíjösszeg oly csekély, hogy ma már az éhenhalástól is alig mentheti meg őket. Egyik nyugalmazott öreg lelkészünk írja: 179 K. 58 fillért kapok havonként. Három éve már, hogy kályha nincs a szobámban; fűtetlen szobában lakom. Egy székér fa 60 kor. Hogyan bírnam ezt? Hiszen élni kell. Buzát alig lehet kapni kéz alatt, vékája 30—50 korona; a fűtés olyan luxus, amit nem engedhetek meg magamnak, s még így sem tudok havi 179 koronából megélni. — Nem kell külön bizonyítanunk, hogy szegény papársunknak igaza van, ebből az összegből nem lehet megélni, még ha állandóan kőménymaglevest is eszik valaki, mert annak is 50 K. kilója. Húst sohasem ehetik, arra meg nagyon jól vigyázzon, nehogy ruhát kelljen csináltatnia, mert egy öltözet ruha kedvező körülmények közt is elviszi nyugdíjának egy harmadát. Pesten ma egy gallérvédő nyakkendő 55 korona, egy karika cérna 22 korona. Bizony, szegény nyugdíjas pap, ha valaki meg nem könyörül rajtad s nem ad egy pár rongydarabot, még az utcára sem mehatsz ki, mert te

ruhát nem csinálathatsz. S mit szóljunk azokról a nyugdíjasokról, akik városokban telepedtek le? 160 koronáért nem kapnak kosztot. Hol marad még a lakás, fűtés, világítás? Most látszik igazában, mennyire sietni kellett volna a nyugdíjas papok otthonának megteremtésével; legalább volna egy hely, ahol meghúzódhatnának ezekben a nehéz időkben. Egyházmegyénk kevés nyugdíjas lelkésze volt olyan szerencsés körülmények közt, hogy vagyont tudott volna szerezni magának, hiszen nálunk nincsenek olyan javadalmas helyek, ahol meg lehetne gazdagodni. Ha valaki pár ezer koronát összekapargatott, az az összeg most néhány hónap alatt felemésződik. De a legtöbb nyugalmazott papunk díjára van utalva s ezzel oda is van dova a nyomorúság karjaiba. Nem irigységből mondjuk, csak fölemlítjük, hogy ma egy gyári munkás 6—700 koronát szerez havonként; hát azt sem lehet eltűnni, hogy azok az emberek, akik életüknek legjava részét az Úr szolgálatában töltötték el, most nyomorúságban tengődjenek s rettegjenek a mindennapi kenyérért. Valahogyan útát s módot kell találni a segélyezésükre. Vagy gondoskodni kell valami rendkívüli fizetési pótlékról, vagy el kell helyezni őket szerzetes házakban, ahol mérsékeltbb árakért eltarthatnák őket s így meglennének mentve a megélhetés nyomasztó gondjaitól.

H I R E K.

— **Csiky Miklós emlékre** következő adományokat kaptuk: Kárpiss János, Lésztán József, Rass Károly, Reithofer Jenő, Riszner Ödön, Zlamál Ágost 50—50 kor.; Bodó Ferenc, Haraly Béla 30—30 kor.; Rákóczy Béla 20 kor., dr. Fejér Gerő 20K., a brassai róm. kath. főgimn. tanári kara 23 kor. Összesen 423 korona.

— **Zenés mise** volt vasárnap a székes-egyházban. A 82-ösök zenekara adott elő klasszikus szépségű darabokat igazí művésztel. A templomtól zsúfolásig megtöltötte a katonák és hívők serege.

— **Hősök emléke.** Főgimnáziumunk tanári kara és ifjúsága is megülte elesett hőseink emlékezetét vasárnap, nov. 11.-én délelőtt. A helyiség hiánya akadályozza gimnáziumunkat a nagyobb szabású ünnepek rendezésében, s így mostanában az ünnepek között. Ez a vasárnapi ünnepély is szerény külső formák között folyt le a gimnázium tanácskozó termében, nem nagyszámú közönség jelenlétében. Reithofer Ferike és Székely Jenő meleghangú szavalata csoportosult Zlamál Ágost magasan kiemelkedő beszéde körül. A hősök emlékének áldozott veterán tanárunk a fölé megszokott szónoki hévvel, majd fölhívta az ifjúságot, hogy ne könnyekkel mutassa meg háláját vértanúinkkal szemben, hanem tettekkel. — A Szózat lelkesítő és bravuros előadása fejezte be a kegyeletes ünnepélyt.

— **Városi lelkészek figyelmébe.** Püspök urunk rendelkezése értelmében folyó október 21.-én, szerdán a városi helyeken gyásztisztisztelet tartandó néhai királyunk

Ferenc József halálának évfordulója alkalmából, melyre a helyi hatóságok meghívták.

— **A harangokról.** A cs. és kir. hadügyi kormány megkeresést intézett a püspöki hatóságokhoz a harangok ügyében. A hadügyi kormány arra kéri az egyházakat s más harangtulajdonosokat, hogy a harangok felmentését ne kívánják s a hazafias célra való tekintettel ilyen kérésekkel ne forduljanak a hadsereg vezetőségéhez. A történelmi, vagy művészeti értékű harangokat úgy sem szállítják el, azonkívül meg hagyják minden plebániái templom számára egy harangot, a legkisebbet. Ezen túl terjedő engedélyt a hadvezetőség nem tehet.

— **A VII. hadi kölesön** kibocsátása alkalmával püspök urunk fölhívást intézett a lelkészeked papsághoz, hogy a jegyzési módokat tanulmányozza s a hívő népet oktassa és buzdítsa a hadikölesön jegyzésére, maga is jegyezzen s a vezetése alatt álló egyházzal is jegyeztesen. Teljes bizalommal nézünk az eredmény elé, mert különösen az utóbbi időben a hadikölesön kötvényeink a semleges országokban élénk kereseknek örvendtek, ami igen biztató jelenség. A kötvények kétfélék: 6%-os szabad kölesön kötvények és 5,5%-os állami járadék kölesönkötvények. Az esetleges felmondás határideje a kincstár részéről az előbbinél 1922 augusztus 1., az utóbbinál 1925 jun. 1. lesz. A jegyzés ideje 1 hónap.

— **Hálaadó istentisztelet** lesz püspök urunk rendelkezésére vasárnap, 18-án délelőtt 9 órakor a székesegyházban királyunk Ő felségének szerencsés megmenekülése alkalmából.

— **Iskolai ünnepély.** A brassai r. k. főgimn. tanári kara és ifjúsága is kegyeletes ünnepélyt rendezett nov. 11-én az elesett hősök és szt. Imre emlékezetére. Szemlér Ferenc igazgató mondott szép és hatásos emlékbeszédet, azután 1—1 tanuló elszavalta a Bálint György tanár: Most egy éve! és Gyóni Géza: „Rab magyarok imája” c. költeményét. Az ünnepség a Hymnussal kezdődött s a Szózáttal végződött.

— **Árkászok mulatsága.** Úgy erkölcsileg, mint anyagilag nagy siker koronázta az árkászoknak í. hó 10-ére hirdetett hangversenyét s az ezzel egybekötött tombola és táncestélyt. A sétatéri vígadó zsúfoltság megtelt érdeklődő közönséggel, amely nagy élvezettel hallgatta végig a változatos és gazdag programot. A program egyik másik pontja messze kiemelkedett a vidéki hangversenyek szokott sablonjából s ritka műélvezetet okozott. Első helyen említjük a 82-esek zenekarának bravuros játékát, amely kétségkívül „versenyen fölül” áll. Blaton karmester keze határozottan a legkitűnőbb zenekarok közé emelte a derék székely ezred zenekarát. Különösen a trio: hárfá, hegedű és cello keltett nagy hatást. Ép ilyen művészeti produkció volt Mazuchti Titi zongorajátéka is, aki Chopin néhány darabjának briliros előadásáért őszinte és meleg ünnepeltetésben részesült. Két kis színdarab előadása tarkázta a tartalmas műsort: az egyik Zilahy Lajosnak Rózsika c. egy felvonásos színműve, melyben Smey századosné aratott osztatlan sikert és keltett feltűnést igen sikerült alakításá-

val; a másik Hecceg. F. vigjátéka: Péter és Pál, ahol Takács főhadnagy női szerepe állott az érdeklődés középpontjában. A Kolm-Ferenc szerepét dr. Dénes töltötte be a tőle megszokott szellemességgel. Hangverseny után tombola következett, melyben igen praktikus dolgokat lehetett nyerni, ha az embernek volt egy kis szerencséje, pl. lencsét, babot, mákot, háztartási cikkeket, dísz tárgyakat, melyek az árkász pótzászlóalj műhelyéből kerültek ki. Az egésznek tánc volt a befejezője. Az erkölcsi sikernek megfelelt az anyagi siker is, mert 4000 korona tiszta jövedelmel hozott az árkász altisztek özvegyeinek és árváinak felségítésére.

— **Oltáregyleti hírek.** A kolozsvári oltáregylet követésre méltó cselekedetre határozta el magát. Búgó elnöknője báró Huszár Károlyné sürgősen ártírt az igazgatónak, hogy küldjön pár kérést a feldult, illetve kifosztott templomokról. A központi igazgató a következő kérvényeket küldte Kolozsvárra: Bereck, Borszék, Bodola, Alsó Kapnik és Kadicsfalva. Kolozsvárt lángoló búgósgát hirdet az egyletnek, ebben a rettenetes időben is kiállítás rendez. — **Özv. Riszner Józsefné** alapító tag lett. Tekerőpatak 50 K., és Kadicsfalva 25 korona tagsági díjat küldött be. Az Eucharistia Társulat: 23,80 K.

— **A csikszereadi r. k. főgimn. tanári kara** és ifjúsága nov. 6-án emlékezett meg az elesett hőökről. A requiem után tartott ünnepélyen a katonazenekar három klasszikus darabot adott elő. Kádár Ferenc tanár a nagy idők lelkét megértő és megértető tömör beszédet mondott. Kassai Lajos igazgató az intézet hőseit, vértanúit mutatta be. Az ünnepély végén rendezett gyűjtés eredménye 398 korona. Előkelő közönség ünnepelt együtt az ifjúsággal.

— **Városi közgyűlés.** Csütörtökön d. ut tartotta a városi képviselőtestület, őszi rendes közgyűlését. A közgyűlés megnyitása után a polgármester a közlelmzésre vonatkozólag részletes és mindenre kiterjedő jelentést tett a képviselőtestületnek. Jelenítésében kitért arra is, hogy idegeskedéssel, a hatóság megrágalmazásával és utcai pletykákkal nem lehet a közlelmzésre úgy is bonyolult kérdéseit megoldani. Bejelent, hogy a következő listát mennyiséget utalták ki a gazdasági év első napjától: 1917. év augusztus havára 180 mm., szeptember havára 300 mm., október havára 400 mm., és november havára, mely most van szállítás alatt 260 mm.-át. Egyéb élelmi cikkekre vonatkozólag bejelent, hogy 1917. évben kaptunk 7 vagon cukrot, 8 hordő kőolajat, 200 kiló szalámit, 235 kiló zsirt, 2800 kiló szappant, 150 kiló hollandi sajtot, 1600 kiló hadikávé, 160 liter ecetet, 255 kiló árpagyöngyöt, 15 mm. rizset, 1 vagon hagymát és 2 vagon zöldséget. Vetőmag szükségletre 1 vagon vetőmag búzát kapott, a melyet 131 kisgazda között osztott szét. Kitermelt a város eddig 9500 m³ fát, melyből eladott 9300 m³. A fűrészgép felfürészelt 51074 m. fát. A hosszú tárgysorozatból kiemeljük, hogy a képviselőtestület Szászsebesnek méltányos áremelést ajánl a villanyvilágításért. A költségvetési előirányzat 186 ezer 371 koronát, a kiadás 351 ezer 570 koronát tüntet fel; az így mutatkozó 165 ezer 199 K-át adófelelméssel fedezik.

Pályázat.

A bálványosváraljai róm. kath. kántori állásra pályázatot hirdetünk:

I. Jövedelem: 1) Vallás alából 105 K., 2) Templom alából 69 K.36 f., 3) Szt. mise alából 8 K., 4) Magtár pénz-alából 320 K., 5) 5 hold föld évi hasznóbére 90 K., 6) A „Kálvária” hegy évi haszna 80 K., 7) 3 öl fa (hazaszállítás kántort terhel) 60 K. 8) Két szoba, konyha, kamra és melléképületek.

II. Kötelesség: 1.) Vasár- és ünnepnapokon a szentmise alatt énekelni és orgonálni, esetleg a szentmise alatt minisztrálni. 2.) Vasár- és ünnepnapokon a szt. mise előtt a Rózsafüzért elimádkozni, az anyaszentegyház minden rendes és rendkívüli ájtatosságán a kántori teendőket végezni.

3.) Segrestyési és harangozóí teendőket pontosan végezni. A vihar elleni harangozásért, a község lakói terménnyel fizetnek.

4.) A templom tisztántartásáról gondoskodni köteles.

A községben esetleg mellékfoglalkozást is kaphat circa 50 kor. havi díjazásért.

Pályázati kérvények 1917. december hó 15.-éig nyújtandók be, a róm. kath. lélkési hivatal címére. — Nyugalmozott kántor-tanító uraknak nagyon alkalmas állás.

Bálványosváralja, 1917. nov. 12.

Egyháztanács.

Pályázat.

A türkösi (Brassó megye) róm. kath. kántor-tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazása államszegéllyel — melyet kérelmezni kell — különféle alapokból évi 1400 K. készpénz. Stóla-illetve körülbelül évi 50 K. Természetheni lakás veteményes kerttel. Kötelességei: osztatlan elemi iskolának lelkiismeretes vezetése, összes kántori teendők önálló s pontos végzése orgonán is. Ezen állásra kántori képesítéssel bíró okleveles tanítónok is pályázhatnak. Az állás mielőbb elfoglalható. — Kellően felszerelt (keresztlevél, tanítói oklevél, kántori képesítő bizonyítvány, már alkalmazásban volt kántortanítók illetoleg kántor-tanítónok részéről működési bizonyítvány, letett hivatali esküről szóló bizonylat) kérvények aláfrott róm. kath. iskolaszéki elnök címére eredetiben, illetve hiteles másolatban küldendők.

Türkösi, 1917. nov. 10.

Biró Mihály h. lelkész,
iskolaszéki elnök.

A borbándi határban, a Tövis felé vivő ut mentén és közvetlenül a város alatt lévő

MENDEL-féle

TÉGLAGYÁR

1918. év márczius hó 1-től

hasznbérbe kiadó. Érdeklődők forduljanak **Dr. Vissolyi Manó** zárgondnokhoz Gyulafehérvárt a dr. Mayer irodában.

Bükkmagot, Makkot, Csipkerózsagyót (Hecsempecs.)

Szederlevelet frissen szedve és szárítva bármekkora mennyiségben vásárolok kilóját 1 koronával

M. Junge Karlsbad — Bahnhof.

Parafadugót is veszek. Bevásárlók kerestefnek.

Varróár.

Az én patent varróárom úgy varr mint a varrógép: bőrt, lábbelit, szerzőmot, szíjjat, szőrmét, szőnyeget, takarókat, sátorzöveteket, utikabátokat, zsákokat stb. Kezelése felette könnyű. Nélkülözhetetlen mindenkinek, különösen kézműveseknek, gazdálkodóknak, katonáknak. Sok elismerő irat. Használhatósága garantálva. A teljes felszerelés ára cernával együtt, négy különböző árral és használati utasítással a pénz előzetes beküldése mellett 4 kor. 10 fillér, utánvétellel 4 kor. 40 fill. Harettérre csak a pénz előzetes beküldése mellett. Szállítási költségek nem számítatnak. Elárúsítóknak árkedvezmény.

Megrendelhető: **Bennek Józsefnél, Troppau, Szilézia. Herrengasse 41. s -9-20**

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PECS, Tábor-utca 4. sz.

11*12-26

Géperőre berendezett műintézetben olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

Fényképészeti cikkek!
gyári árrban kaphatók!

Schäser Ferencz

o könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

A Katholikus Népszövetség évek előtt felállította biztosítási irodáját azon célból, hogy úgy a tagoknak, mint a hozzáférőeknek érdekét a biztosítás terén a lehetőséghez képest felkarolja, valamint a szervezeti erő kihasználásával oly előnyöket kivívjon és nyújthasson, melyeket egyedül nem érhetnek el. E célból több

elsőrendű magyar intézettel

valamint Európa egyik legrégebb és leghatalmasabb intézetével lépett összeköttetésbe, mely intézetek

500 millió koronán felül alaptőke

és tartalékokkal rendelkezvén, teljesen megnyugvást szolgáltatnak, hogy mindenki nyugodtan rábízhatja vagyonát. Ezenkívül ezen intézetek mindenféle biztosítási ágazatot felkarolnak és így bármilyen téren kielégíthetik a biztosító közönség mindennemű igényeit.

Az iroda szervezetének fő előnye, hogy minden a kezében fut össze, mindig tudja, látja tagjainak ügyét és mindenkor ellenőrzi a szabályszerű, helyes eljárást; biztosítási dolgokban minden hozzáférőnek szakszerű és lelkiismeretes utbaigazítással szolgál.

Dijaink a legminimálisabbak.

Egyetlen elsőrendű intézet sem szabhat olcsóbb díjat.

Biztosításokat felvesz:

Életbiztosításokat tőkére, vagy életjáradékra, halál, vagy elérés esetére, leánykiházasítási és fiu ellátási biztosításokat, valamint jelzalogos életbiztosításokat, ugyszintén családi ellátási biztosításokat.

Páratlan kedvezmény a papság részére, melyet káplánok, plebánossá történő kinevezésük esetén nyerhetnek, de ebben fiatal plebánosok is részesülhetnek.

Tűzbiztosításokat

száraz és gyújtó villámcsapás ellen, rombolási károk is megtérítetnek. Templomokat, zárdákat, ingó és ingatlan tárgyakat, épületeket, termést, állatokat, lak és ipari berendezéseket, árukat és gépeket. Lábon álló termést.

Templomi harangokat törés vagy repedés által okozott károk ellen.

Törés által okozott károk ellen tükör és üvegtáblákat.

Betöréses lopás ellen templomok, zárdák értéktárgyait, szövetkezetek, pénzintézetek, áruaktárak, háztartási és iroda berendezéseket.

Rablás ellen, pénztári helyiségeket, valamint pénztári kiküldötteket

Jéggár ellen mindennemű terményeket.

Baleset ellen bármily foglalkozásu egyént, élethossziglani vasuti baleset biztosítást egyszeri díjfizetéssel.

Szavatossági biztosítást templomok, egyetek, iparosok, kereskedők, gyárosok, gazdák, községek, ügyvédek, orvosok, gyógyszereszek, fürdők, szállodák számára.

Automobil biztosítást. — Óvadék és kezességi biztosítást. — Eltulajdonítás, lopás hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást.

Utípodgyász biztosítást. Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújt a hozzáférőeknek

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda
Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpítszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árrban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Felelős szerkesztő: **Rass Károly.**

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.